

STRUINEN DOOR DE STREEK

Wekelijks struint verslaggever Levien Vermeer door de geschiedenis van deze streek. De historische hofjes voor oude vrijsters zijn nu een aantrekkelijke woonvorm voor zestigplussers geworden.

HOFJE-BEWONERS MOESTEN VOLDOEN AAN DE LIEFDEPLICHT

Ze lijken als paddenstoelen uit de grond te springen; hofjes voor zestigplussers. ‘Hofjes van vroeger met het gemak van heden’ zoals de ondersteunende en faciliterende organisatie Knarrenhof de woonvorm noemt. „Als je ouder wordt wil je toch zolang mogelijk zelfstandig blijven wonen? Tenminste, ik wel”, zegt Arjan Moggré (63). Hij vervolgt: „Een hofjes-woonvorm is dan ideaal; zelfstandig wonen in de nabijheid van burens die er voor je zijn als dat nodig is.” In de veertiende en volgende eeuwen ging dat overigens heel ver. Als je in een hofje woonde had je te voldoen aan de zogenoemde ‘liefdeplicht’. Zorgen voor zieke bewoners, en om de beurt waken bij een stervende. Hofje-bewoner was je dus niet vrijblijvend. „Je werd bijvoorbeeld ook geacht elke dag je stoepje te vegen en elke zondag naar de kerk te gaan” volgens een video van het ABC Architectuurcentrum Haarlem. Maar, zo is uit de video op te maken; de ‘liefdeplicht’ beperkte zich tot zorgen voor elkaar. Behalve de regent en de chirurgijn mocht er geen mannelijk bezoek op het terrein van het hofje komen, en zeker niet ‘s nachts.

De ‘Sacré Coeur van Leerdam’

Het Hofje de Bakenesserkamer in Haarlem is het oudste hofje van Nederland, gesticht in 1395. Maar ook Leerdam heeft een welbekend hofje; dat van mevrouw Van Aerden. Het wordt weleens trots de ‘Sacré Coeur van Leerdam’ genoemd, door het bolvormige koepeldak met decoratief puntje. Het werd in 1770 uit de nalatenschap van Maria van Aerden-Ponderus gebouwd voor haar behoeftige vrouwelijke familieleden en die van haar man Pieter van Aerden. Bij gebrek aan sociale voorzieningen betekende wonen in een hofje een verzorgde oude dag. Maar alleen de protestantse familieleden waren welkom. Maria had in haar testament verder bepaald dat de zeventiende-eeuwse schilderijenverzameling van haar man in de Regentenkamer moest worden opgehangen. Een van die schilderijen, ‘Twee lachende jongens’ van Frans Hals, werd in augustus vorig jaar voor de derde keer gestolen. Het schilderij kwam recent weer in het nieuws, toen een verdachte uit Baarn is opgepakt in verband met de diefstal. Moggré vertelt graag hoe hij het historische woonconcept vandaag de dag voor zich ziet: „Het geeft de sociale binding vorm, zowel praktisch als emotioneel. Praktisch door gezamenlijk het onderhoud en de schoonmaak te verzorgen van de collectieve binnen- en buitenruimte, en het mentale aspect door zo nodig een boodschap voor elkaar te doen, of de hond uit te laten bijvoorbeeld.” Hij benadrukt dat men geen mantelzorgfunctie voor elkaar vervult. „Bij een meer zorgelijke situatie wordt professionele hulp ingeschakeld, en misschien is die eventueel ook nog gezamenlijk in te kopen.” Maar de sociale inbedding zal waarschijnlijk juist een positief effect hebben op de gezondheid, verwacht hij. „Ik denk dat de mens er alleen maar op vooruit gaat door onderlinge betrokkenheid op elkaar, in een woonomgeving waar men elkaar kent en iets voor elkaar over heeft.”

Geen bleekveldje, wel een gemeenschappelijke tuin

Binnen een historisch hofje was er ook veel sociaal contact. De huisjes werden gegroepeerd om een binnentuin met een pomp in het midden. Dé plek om de laatste nieuwtjes uit te wisselen, terwijl de lakens op het grasveld werden gedroogd. Het Hofje van mevrouw Van Aerden heeft ook een buitentuin, de oorspronkelijke 'nutstuin', waar vergeten groenten worden geteeld, zoals pastinaak en kardoen. Er is ook een moes- en kruidentuin en een boomgaard met fruit- en notenbomen. Tegen een vrijwillige vergoeding kunnen belangstellenden de tuin bezichtigen, want die is recent weer open gegaan voor bezoekers. De toekomstige hofje-bewoners hebben geen behoefte meer aan een 'bleekveldje'. „Ruimte vind ik wel belangrijk” zegt Moggré. „Daarom ben ik blij met de gezamenlijke tuin die in het plan is voorzien, en dat er activiteiten kunnen worden georganiseerd in het zogenaamde 'Hofhuis', zoals lezingen.” En vermogend hoef je nog steeds niet te zijn, volgens hem. „We streven naar een goede mix van huur- en koopappartementen.” Sophieke Klaver, procesbegeleider vanuit Stichting Knarrenhof, is enthousiast over de bewonersgroep die het initiatief uit 2017 van Leerdammer Piet Beumer (76) wil realiseren. „Ze hebben zich zeer actief opgesteld, en we wachten nu het gemeentelijk onderzoek naar de toegewezen locatie af.” Volgens Moggré een unieke locatie aan de Parallelweg, vlakbij het station en tien minuten lopen van het centrum. Lachend: „En we zullen nooit voor een dichte poort komen te staan zoals de dames vroeger, die op een bepaalde tijd thuis moesten zijn.”

Tips voor deze rubriek zijn welkom. Mail naar rl.redactie@ad.nl

Foto-onderschrift@Cor de Kock: Piet Beumer (r) en Arjan Moggré bij de mogelijke locatie voor de toekomstige Knarrenhof aan de Parallelweg in Leerdam

Foto-onderschrift historische foto@HVL: Hofje van mevrouw van Aerden te Leerdam